

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PART LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefonszám 15.

Egy példány 10 fillér.

Telefonszám 15.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGHPÁL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZANTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhird. szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olasz szabás szerint. Nyílt-tér so a I K. A nyílt-tér és hirdetések díja előre fizetendő.

M. kir. postatakarékpénztár, cheque-száma 10,489. szám.

Gazdasági népoktatás.

Irta: Rozsonday István.

Örvendetes tény, hogy a magyar népoktatás, újabb időben hatalmas lépéssel halad előre.

A népiskolai új tanterv, a tanítók jogviszonyainak és javadalmának rendezése, az ingyenes népoktatásról szóló törvény megalkotása mind olyan tények, melyek ez örvendetes haladást félremagyarázhatatlanul hirdetik.

E nagyarányú fejlődésben legörvendetesebb azonban az, hogy a népoktatásügy vezetői kezdik észrevenni, miszerint az elméleti módszerek, a kizárólagosan elméleti oktatás, a népiskolában nem vezetnek a kívánt eredményhez. Ennek felismerése pedig kezdi lerontani a régi válaszfalat az elmélet és a való élet között.

A népiskolának szoros kapcsolatba kell jönnie a gyakorlati élettel s a száraz elméleti tudás helyett többet ér, ha növendékei olyan készségek birtokába jutnak, vagy legalább ezeknek későbbi megszerzésére ott impulzust nyernek, amelyek jövődjö megélhetésüknek alapját képezik.

Önként következik tehát, hogy a népiskola felső tagozata, az ismétlő oktatás, nem szorítkozhatik többé csupán az alsó tagozat tananyagának recitálására, hanem oktatási anyagában helyet kell találjon a kizárólag mezőgazdasággal foglalkozó magyar nép gazdasági ismereteinek fokozása is.

A népoktatási üdvös reformok sorozatában legüdvösebb kétségtelenül az, mely ezen gyakorlati cél megvalósítására törekszik.

Epen azért korszakos jelentőségű a közoktatásügyi miniszternek a gazdasági népoktatásról szóló törvényjavaslata.

Ezt a javaslatot örömmel üdvözlö az egész magyar közvélemény. Nemcsak azért, mert elmaradt és egyoldalú ismétlő oktatásunkat fogja talpra állítani, hanem azért is, mert szociális tendenciájánál fogva utat nyit, a községek nagyobb megterhelése nélkül, a nép anyagi boldogulásának.

Az anyagi boldogulás szükségére országos érdekű ugyan, de legakutabb mégis a Székelyföldön.

Az itteni gazdasági elmaradottság, a kiaknázatlanul heverő sok természeti kincs, melyeknek jó része most külföldi tőke idegen tulajdonosainak hoz busás hasznot, nemcsak a szegénység, a szükséges tőke hiányában leli magyarázatát, hanem a lakosok gazdasági tudatlanságában s az általános kulturátlanságban is.

A székelyföldi kirendeltség rövid ittműködése alatt tagadhatatlanul sokat tett a létező bajok orvoslása körül. Annyit mindenesetre igen, hogy a falvak népe kezd tudatára ébredni nagy elmaradottságának és lázas sietséggel igyekszik a modernebb gazdálkodási irányzatok bevezetésével helyzetét javítani.

Ez már magában véve nagy eredmény. Mert jó jel az, ha észrevettük létező bajainkat s kerestük egyszersmind az azokból kivezető utat.

Ámde a meglévő nemzedék még nem képes önálló alkotásokra; tudatlan, bátortalan az önálló kezdeményezésekre és csak felülről várja mindég az irányító, a segítő kezét.

Miért? azért, mert veleszületett, belénevelt és az idők folyamán meggyőződésévé vált konzervatívizmusa nem egykönnyen hajol meg a gazdasági kultúra, ma már föltétlenül anyagi jobblétet is eredményező vívmányai előtt.

Az állami segítséget szívesen elfogadja és még neki áll feljebb, ha egyik-másik kérését megtagadják; de — ismétlem — ezen segítség nélkül csak gyöngén lépik előre, még kevésbé kezdeményez, vagy épen fejez be valamit önerején.

Mindezek azt mutatják, hogy minden fejlődés legnagyobb akadályát: a csökönyös konzervatívizmust, csak az egyénre ható tervszerű, rendszeres oktatással, neveléssel lehet eltüntetni.

Még pedig az élet azon szakában, mikor a lélek a külvilág hatásai iránt a legfogékonyabb, mikor azon hatások maradandók s így az egész jövődjö életére, egész világnézetére irányító erővel is bírnak.

Ez a tanköteles kor. Helyes érzék nyilvánul meg abban a szándékban, mely a nép gazdasági nevelését már a népiskolában megkezdi. Megkezdi csupán, mert hogy a népiskola nem fog képzett gazdákat adni, az csak természetes. Alapvető

ismereteket ad csupán; de ez a fő. A meglévő alapon sikerrel lehet tovább építeni az ifjusági egyesületekben, gazdasági körökben stb., szóval a népnek iskolán kívüli oktatására irányuló bármely szervezetben. Mindenesetre több sikerrel, mint ma, amikor az ország gazdálkodóinak legelemibb alapismereteit sem igen észleljük.

A gazdasági népoktatásról szóló törvényjavaslat még nem került a Ház plénuma elé. Csak a közoktatásügyi bizottságban volt letárgyalva. Részleteiben tehát még nem ismerjük. Így arról még nem is nyilatkozhatunk.

Egy azonban bizonyos, hogy a nemzeti kulturát, új alapon, egy hatalmas lépéssel viszi előre.

A népek versenyében csak az a nemzet állhatja meg helyét, amelynek nemzeti alapokon fejlesztett erős kulturája van.

Magyarországnak is a kultúrájával kell imponálnia, még akkor is ha *„álló hadserege lesz.”*

POLITIKA.

Fejérváry kormány megbélyegzése.

Lapunk mult számában röviden megemlékeztünk arról, hogy a képviselőház elfogadta a Fejérváry-kormány megbélyegzésére vonatkozó igazságügyi bizottsági határozatot.

Ezt a határozatot egész terjedelmében közöljük:

Határozati javaslat.

A képviselőház megállapítja, hogy a Fejérváry-kormány parlamenti támasz nélkül, sőt a nélkül, hogy ilyenre számíthatott volna, vállalkozott a kormányzásra. Meg sem kísérelte a parlamenti többségnek megszerzését és bevallotta minden erre való törekvés nélkül folytatta a kormányzást, sőt a parlamenti többséggel nyílt ellentétbe helyezkedett.

Alkotmányunknak számos sarkalatos tételét megtámadta és kiméletlenül törekedett azoknak a biztosítékoknak letörésére, melyeken, mint pilléreken egy ezer éves jogfejlődés vívmányaiként alkotmányos szabadságunk, parlamentáris kormányzásunk s a polgári szabadságjogok nyugszanak.

A Fejérváry-kormány saját nemzetének lett ellensége, a mikor az alkotmányos és törvényes rendbe vetett hitet megingatta és a nemzet lángoló honszeretetéből fakadó, a nemzet alkotmányát minden támadástól megmenteni készenálló erőt durva hatalmi eszközzel megsemmisíteni igyekezett.

A királyi tekintély ellen is vétett, a midőn az illetékes törvényhozási tényezők mellőzésével s ezek bizalmatlansági nyilatkozatának semmibe

vételével kizárólag a királyi hatalomra kívánta kormányzatát alapítani, a midőn oly tanácsokat adott, amelyek sarkalatos alkotmánytörvényeink nyilvánvaló félremagyarázására voltak alapítva s ezáltal a királyt a nyílt alkotmány sértés katasztrofájához vitte közel.

A Fejérváry-kormány szövetségeket toborzott olyan táborokban, a hol ellenséges indulatot, gyűlöletet, kicsinylést, lenézést, vagy ellenszenvet talált a nemzeti törekvések irányában.

Kiméletlen demagógia eszközeihez folyamodott ugyanakkor, midőn az abszolút fejedelmi hatalmat kívánta érvényesíteni. Felszította az osztályharcot, kiszorította a joguralmat a törvényhatóságok köréből és az országban, valamint a külföldön megfizetett sajtó útján iparkodott a közvéleményt törekvései javára megnyerni.

A képviselőház mindezekben eleendő ténybeli és jogi alapot lát Fejérváry Géza és társai, volt miniszterek vád alá helyezésére.

Ténykedésük az 1848. évi III. t.-c. 32. §. a) pontjába ütközik, mert az ország függetlenségét, az alkotmány biztosítékait és a fennálló törvények rendeletét megsértették.

A képviselőház azonban, tekintettel az alkotmányos rend helyreállítása alkalmával a királlyal létesült megegyezéses viszonyra, melyet a békés fejlődés érdekében megzavarni nem kíván, ezáltal Fejérváry Géza báró, Kristóffy József, Lányi Bertalan, Vörös László, Bihar Ferenc, Lukács György, György Endre, Kováchevich István, Feilitsch Artur báró, Hegedüs Ferenc, Toszt Gyula, Papp Béla és Geguss Gusztáv volt miniszterek ellen a törvényes megtorlás jogi eszközeit igénybe venni nem akarja, hanem a vád alá helyezés mellőzésével eljárásuknak megítélését a nemzet élő lelkiismeretére bizza.

Budapest, 1909. évi február 9.

Holló Lajos,
elnök.Visontai Soma,
előadó.

A háboru.

Az egész ország közvéleménye csakis a háboru iránt érdeklődik, a mely mint Damoklesz kardja lebeg felettük. Az érdeklődés súlypontja a nagyhatalmak, az európai diplomácia tárgyalásai felé irányul. Annyi tény, hogy nálunk senki sem kívánja a háborut. Azt azonban mindenki nagyon óhajtana, hogy ebből a bizonytalan állapotból bármi módon, talán még háboru árán is kievickéljünk. Mérheterlen károkat okoz ugy pénz, mint időbeli veszteségekben ez a kakasviadalhoz hasonló készülődés. Négy hónap óta sütik-főzik Európa konyháján ezt a fanyarizú kotyvalékat és a sok szakács közül, hol az egyik, hol a másik — tálalás előtt elrontja. Ez pedig mind a népek bőrére és amugyis sovány zsebére megy.

Szerbiában semmi jele nincs még a békés hangulatnak, sőt a törökök-

nél is intrikálnak ellenünk, hogy a török parlamentben a Bosznia anektálásáról szóló egyezmény elfogadását megakadályozzák. A fegyverkezés egész Szerbiában foly és az első tartalékos korosztály helyett most a másodikat is behívják fegyvergyakorlat címén. Ausztriával és Magyarországgal szemben sajtójuk sértegető, kihívó hangot használ.

Diplomáciánk ezzel szemben varakozó magatartást tanusít. Végző határidőnek e hét végét tartják, a mikor döntésre kerülhet a sor. A mi Szerbiával szemben támasztott követelésünk csupán két pontból áll: Szerbia világosan nyilatkozzék mindennemű területnyújtásról való lemondásáról; leszerelés az egész vonalon. Ez pedig csakis a békés állapot helyreállítására szolgáló minimalis kívánság. Oroszországtól függ az egész akció sikere. Különben az orosz-osztrák és magyar ellentétek elintézésénél a főérdem Ferenc József királyt illeti meg, a ki személyesen fordult a cárhoz s e lépés következtében nagyon benső és szíves táviratváltás folyt a két udvar között.

Teljes bizonytalanság van azonban az egész európai láthatáron s találgatásból áll a lapok közléseinek legnagyobb része.

Méhészegylet Székelyudvarhelyt

A „Székely-Udvarhely” sikere

(Saj. tud.) Nagyjelentőségű, a székely nép minden rétegét érdeklő egyesülés alapkövetétele volt vasárnap délután a vármegyeház kistermében Székelyudvarhelyt. Igen élénk és széleskörű érdeklődés mellett alakult meg a „Székelyudvarhely-köri méhész-egyesület”, melynek rendes tagjai az évi csekély 2 koronás tagdíj ellenében messzemenő kedvezményeket és előnyöket fognak nyerni.

A magunk részéről csak üdvözölni tudjuk ez egyesülést. Üdvözöljük azért is, mert a „Székely-Udvarhely” elsőrendű vívmányának tekintjük Dorner Béla kirendeltségi megbízott jelentős elismerő kijelentését. Aníért oly sokat küzdöttünk, ma annak realizálása, megvalósítása terén vagyunk. Harcoltunk pedig azért, amit maga a legilletékesebb faktor, a székely kirendeltség hirdet, hogy: *a Székelyföldnek tényleg — éghajlati viszonyainál fogva — nem való az alföldi módszer, a gödöllői és más meleg vidéki tudomány, hanem ide különös speciális méhészeti irányt kell teremteni és alkalmazni.* Ennek elismerésében látjuk mi és velünk most már immár — meggyőződés után — a kirendeltség is a „Székely-Udvarhely” igazát.

Ennek jóindulatu következménye nem lehet más, minthogy az annyira sürgetett és valóban közszükséget képező székelyföldi mintaméhes, illetve székely méhészeti iskola a Székelyföld központján: Székelyudvarhelyt felállíttassék. Ezt kívánja az egész székelység, mivel akkor a nép rövid idő alatt megtanulja és helyesen tanulja meg a méhészkezdést s így jövedelemhez jut és ké-

pes lesz az adóját s más közterheit is hordozni.

Különben az alakuló gyűlés lefolyásáról a következőkben számolhatunk be:

A vármegyeház kistermét a helyből és vidékről összesereglett érdeklődők egészen betöltötték. Az alakuló közgyűlés korelnökének egyhangulag Dr. Mezey Ödön orvost kiáltották ki és korjegyzőül Andrassy Gyula székelylengyelfalvi tanítót kérték fel.

Tárgysorozat szerint Boconádi Szabó Imre következett volna, de miután katonának behívták, a közgyűlésre nem jöhetett. Gál Imre V. ker. igazgató-tartott beható ismertetést a méhészeti köréből és meggyőző érvekkel bizonyította az egyesülés szükségességét.

Ezután Dorner Béla székely kirendeltségi megbízott ajánlotta a megalakulást és fejtegette azon alkalmakat, melyek rendjén a kirendeltség közvetlen segélyezést nyújthat. Beszédében örömmel emlékezett meg a látható érdeklődésről és többek között a „Székely-Udvarhely” akciójáról is, melyet a kirendeltség figyelemre méltatott. Elmondotta, hogy Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter teljes jóindulattal viseltetik a székelység ügyei iránt s minden helyes irányú szövetkezésükben hathatósan támogatja. Beszédét gyakori helyeslés és lelkes éljenzés kísérte s ennek hatása alatt a „Székelyudvarhely-köri méhész-egyesület” megalakulását egyhangulag kimondták.

Az alapszabálytervezetet, melyet Gál Imre igazg.-tanító sok körültekintést igénylő buzgósággal szerkesztett meg, minden nagyobb módosítások nélkül egyhangulag elfogadták.

Majd az egyesület vezetőségét közfelkiáltással a következőleg alakították meg. Elnököknek: László Domokos táblabíró; alelnököknek: Lányi Imre posta- és táviratfelügyelőt és Derzsi Samu hivatásos méhész; titkárnak: Gál Imre igazg.-tanítót; pénztárnoknak: Lőrinczi Béla áll. tanítót; jegyzőnek: Novák János telekkönyvi átalakítót választották.

A 16 tagból álló választmány tagjai ezek: Bálint Imre (Oroszhegy), Berze Lajos (Szentkirály), Betegh Pál, Gál Mihály, Gyarmathy Sándor (Bethlenfalva), Dr. Mezey Ödön, Németh Albert, Bárány Orbán Ottó (Székelylengyelfalva), Rozsonday István (Székelymagyaros), Sándor Gergely, Sándor Lajos (Miklósfalva), Steinburg Ottó, Tamás István (Székelyszentkirály), Tott Károly.

A választások megejtése után tagok iratkozása volt s ezután László Domokos elnök a maga és a megválasztott vezetőség nevében köszönetet mondott a bizalomért. Felkérte az egyesület összes tagjait, hogy vállvetett, ügybuzgó munkálkodással támogassák a vezetőséget s akkor az új egyesülés áldást hozó, mindnyájunk örömét betöltő intézménnyé válik. Igyekezzenek minél több tagot megnyerni és tevékenységre ösztönözni, mert csakis így remélhetünk megfelelő sikert. Isten áldását kérve az új együletre, a gyűlést berekesztette.

HIREK.

Kikelet.

S ha még oly hosszú volt is a tél, eljött a tavasz, rózsás lehetével, sugárzó fényével, napsugaras melegével. Szinte végnélkülinek látszott a hideg, könyörtelen időjárás; már-már minden remény kiveszett a szívekből; azt hittük, hogy az örök hó és fagy korszaka következett el, mikor végre mégis csak kisütött az aranyos napsugár s felénk, reszketően, de új reményt fakasztott rügyevestett, bimbóttan fáján az emberi reménytelenségnek.

Itt a tavasz, a kikelet. Zuzmorás párázatával messze tünt télapó s hosszas itt tartózkodásának már csupán az a sok kár és anyagi veszteség jelzi nyomait. A sugárzó napfény az emberek sötét kétségét is oszlatni kezdi. Mint a hirtelen olvadó jégcsap, éppen úgy az emberi szívek is engednek kóros lethargijából s ujjongó lélekkel, új erővel látnak hozzá annak a küzdelemnek, mely elébök tárul s melynek legyőzése mindnyájunk elsőrendű érdeke.

A hivatalos tavasz beköszöntével mintha a szíveket rettegető háboru veszélye is elvonulóban lenne. A nemzetközi feszültség engedett s az aggódó anyák, szerető hitvesek, ragaszkodó testvéri keblek könnyebben lélekenek fel, hiszen a fojtogató hurok szorongatása elmúlt s vidámbb jövővel kecsegtet minden.

Itt a kikelet. Madárdaltól, vidám ciripeléstől hangos a táj. A föld termékeny párákat lehel ki magából, minden az újrakelő élet, a lét, a teremtés erejét sugározza.

S mi is ujt erővel, lankadatlan buzgalommal folytatjuk tanításainkat. Nem szününk meg a jót dicsérni, korholni a gonoszt. Kiemelni azt, mi érdemükre válik s gáncsolni a hibákat, melyek oly tetézve találhatók nemzetünkben. S ha a szigorú tél el is költözött a mindenséget magába ölelő Nirvánába, a mi szigorú felügyeletünk nem enged keménységéből, mert csakis az éber ellenőrzés, a hozzáférhetetlen kritika ereje tudja helyes mederbe terelni társadalmi életünket s tudja kellő formái közé kényszeríteni azokat a lázadó elemeket, amelyekkel egész társadalmi életünk telítve van.

Új tavasz, új élet int a jövőben. A nehéz terhektől sanyargatott társadalom segélyforrások után tekint. A nehéz megélhetési viszonyok, a súlyos társadalmi megterhelések annyira igénybe veszik embertársaink gondolkodását, minden ténykedését, hogy mindazok a kérdések, melyek ilyenkor előtérbe nyomulnak, szinte bizonyosra vehető, nem oldhatók meg oly módon, hogy mindnyájunkat kielégően kielégíthessen.

De új tavasz, virágzó kikelet örvendeztet bennünket. A mi gáncs, a korholandó társadalmi életünkben tapasztalható, mindaz elmúlhatik. Eltávozik körünkből, mint egy rossz álom s a rügyfakasztó tavaszi napsugártól éltető erő sarjzik ki mindabból, amit most lekicsinyelünk, a minek lételéhez oly kevés reményt fűztünk.

Elmúlt a tél s vele minden sötét gondolat. A világosság elüzi az árnyakat s bizalmat gerjeszt még azokban is, kik minden reményüket elvesztették a jövőt illetőleg.

Megjött a kikelet s egy szebb jövő eljövételében vetett reményességünk új bimbót fakaszt.

— **Szent Antal-est.** Az e hó 28-án (vasárnap) este 7 órakor a főgimnázium dísztermében tartandó szt. Antal estély változatos műsora a következő: 1. Ének szent Antalhoz, előadja Szabó Antal. 2. Szaval Olbán Erzsike. 3. Cimbalmon játszik Gyertyánossy Ilus. Hegedűn kíséri Dézsy Lajos. 4. Szaval Dózsa Sarolta. 5. Szabadelőadást tart Oláh

Dániel. 6. Énekel a főgimn. térfigura. 7. Zene, előadja Kónya Jancsi és zenekara. 8. Szaval Palló Imre VII. o. t. 9. Gramofon előadást tart legifj. Dragomán Domokos. 10. A kereszt-fához megyek, harmóniumon játsza Szabó Antal róm. kath. kántor-tanító. Az estély elnöke Demény Ferenc. Rendezők: Ferenczy Györgyné és Lakatos Vilma.

— **A választott bíróság első ülése.** A székelyudvarhelyi munkásbiztosító pénztár választott bíróságát Csánády Zalán vál. bir. elnök — mint értesülünk — közelebről alakuló ülésre összehívja s ezzel az egyszersmint működését is megkezdi. A választott bíróság tagjai az üléseken éppen úgy megjelenni kötelesek, mint az esküdtbírói tagok, mivel elmaradás esetén súlyos pénzbüntetést kell az elnök alkalmazzon.

— **A parajdi székely társaság közelebb tartott ülésében** ismét állást foglalt egy Parajdi székhelyvel rendszerezendő szolgabírói járás létesítése érdekében. Az új járás az udvarhelyi és kereszturi járásokból kizsakitandó, mintegy 8—10 községből állana, amelyhez kb. 20,000 lélek tartoznék.

— **A homoródalmási ifjusági egyesület** az 1848. márciusi nagy események évfordulóján a község háza nagytermében Péterffy né Tary Irén, Péterffy Áron és Rákossy Bálint tanítók vezetése alatt egy 15 pontból álló műsoros ünnepélyt rendezett. A nagyszámú közönség zsufolásig megtöltötte a termet és mindvégig nagy élvezettel hallgatta szereplők lángoló lelkesültséggel tartott előadásait.

— **Államsegély legelőjavításokra.** A földmivelésügyi miniszterium ere délyrési (székelyföldi) kirendeltség, 1674—909. szám alatt Ugron Ákos Udvarhelyvármegye főispánját arról értesítette, hogy a folyó évben végrehajtandó legelőjavítási munkálatokra Darányi miniszter 21,122 K államsegélyt helyezett kilátásba Udvarhelyvármegye huszonhat közbirtokossága számára. Az illető legelőtulajdonosok meghallgatásával a miniszteri kirendeltség által összeállított és már jóváhagyást nyert legelőjavítási munkatervet szerint, Udvarhelyvármegye területén az 1909. évben az alábbi közbirtokosságok tulajdonát képező közös legelőkön végeznek feljavítási munkálatokat s ha azokat sikeresen teljesítik, a következő államsegélyeket adja a miniszter: 1. Szentgyházafalvi birtokosság 330 K. 2. Kápolnásfalvi közbirtokosság 720 K. 3. Felsőrákosi volt urbéresek 250 K. 4. Alsósiménfalvi közbirtokosság 840 K. 5. Énlaki közbirtokosság 770 K. 6. Ujszékelyi közbirtokosság 1055 K. 7. Bethlenfalvi közbirtokosság 230 K. 8. Tordátfalvi közbirtokosság 1138 K. 9. Erked község 1040 K. 10. Homoródszentpáli közbirtokosság 958 K. 11. Homoródszentpéteri közbirtokosság 1260 K. 12. Recsenyédi közbirtokosság 899 K. 13. Székelyderzsi közbirtokosság 1205 K. 14. Székelymuzsnai közbirtokosság 1080 K. 15. Kadicfalvi közbirtokosság 653 K. 16. Székelykeresztúr város 155 K. 17. Kisbaczoni közbirtokosság 558 K. 18. Homoródjánosfalvi közbirtokosság 665 K. 19. Homoródbenei közbirtokosság 650 K. 20. Székelyszentkirályi közbirtokosság 600 K. 21. Olaszteleki közbirtokosság 1015 K. 22. Székelyzsombori közbirtokosság 405 K. 23. Héjjasfalvi birtokosság 1060 K. 24. Lővétei közbirtokosság 1130 K. 25. Oroszhegyi közbirtokosság 982 K. 26. Peteki közbirtokosság 1460 K. Összesen 21,122 korona.

— **Halálozás.** Ifj. Bálint János e hó 20-ikán este 6 órakor életének 25-ik, boldog házassága 2-ik évében

elhalt városunkban. Temetése hétfőn d. u. 3 órakor a róm. kath. egyház szertartása szerint a helybeli V. kerületi sirkertbe történt meg széleskörű rokonsága és nagyszámu közönség részvétele mellett.

— **Község-ház építés.** Székelyderzs község előjárósága 14000 K előiránnyal építendő körjegyzői lak és község-ház munkálataira március 13 án áriejtést tartott. Ajánlatot tettek: Pék József (Székelyudvarhely) 22 százalék, Fekete Béni (Székelyudvarhely) 20 százalék, Müller György és János (Segesvár) 5 százalék, Köpeczi Mátyás (Agyagfalva) 2 százalék felülfizetéssel. Müller György és János segesvári vállalkozók nyerték el a munkát 14700 koronáért.

— **Virágzó hitelszövetkezet.** Farkaslaka községben Bajna Ferenc plebános, Fancsali Ig. Sándor és Jakab Antal birtokosok az 1902. évben sok ügyszeretettel, nagy buzgósággal Hitelszövetkezetet alakítottak. Aki székely népünk konzervatív, minden újítástól irtózik hajlamait és általában a falusi életet ismeri, elképzelheti, hogy 84 tagot miképp tudtak összehozni. Házzól-házra jártak, biztatták, sőt majdnem erőszakolták az aláírásra székely atyánkfiait. Csak ugy értek el sikert, hogy a buzgóbbak feleségüket és gyermekeiket is tagul irták be. Ma pedig hat év alatt 306 tagjuk van 315 üzletrésszel s a tagoknak 20 fillérenként befizetett részjegyekből 8623 K 90 fillért adtak vissza és ezenkívül 9885 K 40 fillér van befizetve. Ez pedig teljesen megtakarékoskodott pénze a részjegy-tulajdonosoknak, amely Hitelszövetkezet nélkül a korszakba vándorolt volna. Senki sem hinné el, hogy ha hiteles adatok nem igazolnák, hogy e szövetkezetnek 44509 K 29 fillér a betétállománya. A váltóra és kötelezvényre folyósított kölcsön 67870 K. A szövetkezet megalakulása óta senkit sem perelt s így a végrehajtó részükről teljesen ismeretlen. A községbeli lakosok adósságaikat otthon pontosan törlesztik. Az igazgatósági jelentés szerint múlt évi jövedelmük 1029 K 39 f, melyből 432 K 23 f a tartalékalpra és a többi igazgatási és részjegy jutalékra fordítatik. Igen érdekes adatokat mutat a tagok megtakarékoskodott pénzére vonatkozó rész, mely így szól: Hat év alatt befolyt 18509 K 30 f, adóssaink javára megkimélt törlesztési idővesztegetés esetenként csak 1 K-val számítva 5193 K, kölcsönkéréskor és pénzfelvételnél idővesztegetés ugyancsak 1 K-t számítva 731 K, átlagos egy százalék kamatkülönbözöt 297,659 K után 2976 K 59 f, a szövetkezet jelenlegi vagyona 5650 K 31 f, hat év alatt kezelt 159,192 K 90 f betét után egy százalék kamatkülönbözöt 1591 K 93 f, ehhez számíthatunk még egy százalék előnyt a betétek azonnal való elhelyezéseért s így végeredményül 36,244 K 06 fillér marad a zsebükben. Ilyen és ehhez hasonló Hitelszövetkezet több van még vármegyénkben, de azért az uzsoráskodás vigan öli a népet s hajtja a kivándorlás karjaiba, noha összetartással a farkaslakihoz hasonló élelmességgel, itt-hon sehol éhen a székely.

— **Temetés.** Vasárnap délután nagy közönség gyűlt össze a Kossuth-utcába. Tóth József kéményseprőmestert temették. Az egyes körök és ipartársulatok, melyeknek tagja volt, elkísérték utolsó útjára. A temetési menet hosszú sora között fáklyák fénye lobogott; azoknak a fáklyáknak fénye, a melyeket az elhalt oly kiváló szakértelemmel készített. Eltemették az öreg kéményseprőt. Nyugodjék csendesen!

— **Baleset.** A helybeli Rösler és Gábor cég Ignác nevű kocsi szombaton este 7—8 óra között a vasúti állomásról sört szállított a Szabó-féle réten levő raktárba. A Nagy-Küküllő folyó malomárkán levő 3—4 mteres, karfa nélküli hidon kellett áthajtani. A hidon azonban a kocsi megakadt és a rudja az egyik lovat beledobta az árokba s így az a másikat is maga után kapta. A lovak fejével buktak a vízbe és azonnal belefulltak. A kárt 1000 koronára becsülik. Az esetet azzal hozzák kapcsolatba, hogy azon a tájon pokoli sötétség uralkodik. Ajánljuk a hatóság figyelmébe.

— **Pályázat iparos ösztöndíjra.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara közhírré teszi, hogy a kereskedelemügyi miniszter külföldi ipari viszonyok tanulmányozása és az ott tapasztaltak itthon értékesítése céljából, a kamara területére egy 600 (hatszáz) koronás külföldi tanulmányi iparos ösztöndíjat engedélyezett, a melyre ezennel 1909. évi április 15-én záródó határidővel pályázatot hirdet. Pályázhatnak a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara területén Csik-, Háromszék-, Marostorda- és Udvarhelymegyében lakó kézműiparosok a kitűzött időig.

— **„Első székelyföldi háziipar országos szövetkezeté.”** Amely hosszu e cím, épp oly rövid az eset, mely alatta megtörtént. Egyik székelyföldi laptársunk ugyanis sok jóakarattal emlékezik meg arról az állítólag még 1908. július 19-én Parajdon több erdélyi főúr, birtokos, hivatalnok, tanár, tanító, lelkes s magánzók közbenjöttével megalakult nagy horderejű egyesületről, mely hivatva lenne a Székelyföld egyes községeiben a népek háziipari foglalkozást nyújtani. E szerint a „legújabb” munkaprogram az volna, hogy minden egyes községben külön ipari tanfolyamot rendez s a népet erre megtanítva, központi raktárt állít fel, honnan a munkához szükséges anyagot a nép díjtalanul megkapja, a kész munkát boszorgáltatva, munkadíját azonnal kifizetik. Ily formán sok népes család jelentékeny napi keresethez jut és feleslegessé teszi sok ipari cikknek a külföldről való behozatalát, mert itt olcsóbban jutnak hozzá. Laptársunk, a Székely Ujság, még azt is mondja: Ez a valódi iparvédelem, melyhez csak gratulálni tudunk. Hát hiszen köszönjük a jókivánságot, csak hogy — sajnos — nincs mihez. Tény az, hogy egy Kathonay Béla nevű marosvásárhelyi szabómester előkelő urak neveit mutatva, Parajdon megjelent és az ottani körökkel beszélgetést folytatott, de bizony azóta a jóirányu mozgalom szünetel. Az is igaz, hogy vármegyénk iparfejlesztő bizottsága évek óta napirenden tart egy ilyen dolgokra hivatott, Székelyudvarhelyt felállítandó háziipari bazár eszmét; Solymossy Endre ügybuzgó országos képviselőnk tanulmányokat is folytatott, emlékiratot készített. Ugy tudjuk, hogy a kereskedelemügyi miniszteriumban szintén hozzájárulást, megfelelő alaptőkét kérelmeztek, azonban e tényleg messzekiható tervezet végrehajthatósága valahol vesztegel. Ne gratuláljon kedves szomszéd tehát

nekünk, hanem inkább sajnálkozzék rajtunk, hogy miért nem lehetünk mindnyájan Marosvásárhely, vagy Brassó... Akkor talán hozzánk is néha-napján eljutna egy pár 100,000 koronáska. No de reméljük a legjobbat.

— **Színházi jelentést** vettünk, mely szerint Szilágyi Dezső, az erdélyrészi I. szinikerület igazgatója tudatja, hogy opera, operette, dráma szinmű, vigjáték, népszinmű és bohózat előadásokra szervezett 50 tagból álló szintársulatával előadásainak sorozatát a kolozsvári 21-ik honved gyalogezred zenekarának közreműködésével folyó évi április 1-ső napján Székelyudvarhelyt, a „Budapest”-szálló színháztermében megkezdte Bakonyi és Kálmán „Tartárjárás” c. operettével. Az idény alatt szinre kerülnek: Orpheus, Boszorkányvár, Szerencsemalac, Erdészeleány, Elvált asszony, Szegény Jonathán stb. operettek; Simon, Virraszt a szerelem, Forradalmi nász, Bálványok bolondja, Fősvény, A király, Tulsó partról, Kivándorló, Házi tűzhely, Hivatalnok urak, Gyermekek király stb. dráma, szinmű, vigjáték és énekes bohózat; Falu rózsája, Szökött katona, Erdős Julesa stb. népszinművek. Bérleti árak 20 előadásra (szelvény): páholy 120, oldal- és támlásszék I—II. sor 44 K, támlásszék 36 K, körszék 28 K, zártszék 20 K. Bérleteket Baranyai Ferenc színházi titkár eszközli. Az igazgató hangsúlyozza, hogy ismeri városunk közönségének magas színvonalu művészi ízlését s ennél fogva semmi áldozatot sem kimélt, csak hogy e követelményeknek társulatával megfelelhessen. A szintársulat jelenleg Gyulafehérvárt van és onnan jön hozzánk.

— **Veress Mihály** városi kéményseprőmester az I. kerületben iparigazolványt nyert s miután a II. kerület részére már korábban ideiglenes megbízása volt folyó évi május 1-éig, jelenleg az egész város területén ő felelős a kémények rendben és tisztán tartásáért. Ezt a köriülményt lapunk mai számának hirdetési rovatában hozza tudomására a városi közönségnek. Veress különben üzletvezetője volt a boldogult Tóth József kéményseprőmesternek és eddigi pontos működésévei közmegelegedést vivott ki magának.

— **Női ruha készítő tanfolyam.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy a budapesti m. kir. technológiai iparmuzeum igazgatósága a keresk. m. kir. miniszter megbízásából az 1909. év nyári hónapjaiban, a munkaszünet idején a női ruhakészítő iparosok részére mester tanfolyamot rendez. E mestertanfolyam hét (7) hétre tervezett napi 9 oktatási órával; a tanítás célja a női ruhakészítő iparosok tovább képzése. Mellékes célja még az is, hogy az itt kiképzett jelesebb mesterek alkalomadtán lakóhelyükön a mestereknél és a segédeknel esetleg szükségesnek mutató tovább képzés ügyét szolgálják. Az oktatás tárgyai a következők lesznek: Szerkesztő mértan. Ipari számolás és kalkuláció. Anatómia elemei. Szakrajzolás. Ruhavázolás. Ruhadisztés. A női ruházat története, kapcsolatban stoltannal és esztétikával. Árumeret és a szálás anyagok technológiája különös tekintettel a

női ruha iparra. E tanfolyamra ezuttal csak férfi mestereket vesznek fel. Női mestereknek, amennyiben e tekintetben igények fölmerülnek, 1910. évben fognak mestertanfolyamot rendezni. Felvételt folyamodhatnak a női ruhakészítéssel foglalkozó, legfőlebb 40—45 éves szabómesterek, akik mesterségükben kiválóan kerekettek. Szakrajztanfolyamot végeztek és akik külföldön s különösen nyugati államokban megfordultak, azon képesség mellett a felvételnél előnyben részesülnek. A tanfolyamra behívottak 20 koronányi utiköltséget és 5 korona napisegélyt kapnak arra az időre, amelyet a tanfolyamon töltenek. Pályázati határidő, meddig a működési szakképzettségre vonatkozó és egyéb elismerő bizonyítványokkal felszerelt és szabályszerűen bélyegelt kérések a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához beadandók 1909. évi április hó 10-ike. Később érkezett folyamodványokat figyelembe nem vesznek.

— **Erdélyrészi orsz. kirakóvásárok.** Március 25-én Bögöz, 26-án Erzsébetváros, Földvár, Szinye (Dés mellett), 29-én Egerhát, Szentágota, 30-án Héjjasfalva, Marosoroszfalu, Szászcsor, Zentelke, 31-én Óralyaboldogfalva; április 1-én Bolcza, Felsőbajom, Márkod, Marosvásárhely, Soósmező, Vizakna, 2-án Alsócsernáton, Topánfalva, 3-án Balászfalva, Gyergyószentmiklós, Oláhláposbánya, 4-én Etéd, Mócs, Vámosgálfalva, Alparét, Baromlaka, Csikszentgyörgy, Kőhalom, Küküllővár, Kürpöd.

Szerkesztői üzenetek.

— **H. J. Székelykeresztúr.** A spiritizmus feltétlen elismert tudományos vélemény szerint nem egyéb, mint a műveletlen népeknél ősidők óta befészkelődött ama téves babonás hiedelem, hogy idézés és varázsszavak útján a meghalt lelkeivel érintkezni lehet. Az efféle szellemidézéseknél természetesen nagy szerepe van az öncsalatkozás és mások ravasz csalásainak. E beteges állapotok tudományos megfigyelésével főleg Kerner Justinus foglalkozott sokat. — **D. J. H.-s.** Máskor is szívesen látjuk, de korábban. Minél frissebb a tudósítás, annál érdekesebb.

Serdülő lányok és fiúk

erősökké és vidorokká fejlődnek, elvesztik lehangoltságukat, hogyha a szükséges táplálékot

Scott-féle Emulsio

alakjában élvezik, a mely az összes erősítő szerek között a legkiválóbb.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a — halászt — kérjük nyílegyelembe venni.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f
Kapható minden gyógytárban.

Kiadó butorozott szoba.

Egy szép szoba butorozva kiadó Székelyudvarhelyt Bem-utca 10. sz. alatt.

ORBÁN NAGY ÉS TAMÁS

elsőrangú cipőraktára Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 12. sz.

Elismert szilárd és elegáns készítményű női, uri és gyermek-cipők. Olcsó szabott árak. Képes árjegyzéket díjtalanul küldenek.

Valódi Kobrak-cipők gyári raktára.

Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli Részv.-Társ. Budapest, V., Báthori-u. 5.

Állandóan raktáron vannak és árusítanak minden fűszerkereskedésben azonnali palackesere mellett:

Borszéki főkut
Borszéki Kossuth-kut
Borszéki Boldizsár-kut
Bodoki Matild
Beross

Borhegyi
Boholti
Előpataki
F.-Rákosi Mária

Glória
Horgász — Hankó
Káson-Jakabfalvi
Fehérkői

Répati
Szekely-Szelters
Stojkai
Káson-Salutaris

ÉRTESETÉS.

Székelyudvarhely város nagyérdemű közönségét van szerencsém tisztelttel értesíteni, hogy az I-só kerületben 6545--909. kig. sz. alatt kéményseprési iparjogot nyertem és a II. kerület ideiglenes ellátása is reám van ruházva folyó évi május 1-éig.

Ennél fogva tehát a város egész területén jelenleg a kéményseprési munkálatok pontos esz-közléseért a felelősség engem terhel, ugy-szintén az ahhoz való jogkör is személyemet illeti. Midőn ezt a n. é. közönség szíves figyelmébe bátorkodom ajánlani, egyttal tudatom, hogy lakásom Székelyudvarhelyt, Temető-utca 13. sz. alatt van, f. évi április 24-ikétől pedig Bethlen-utca 13. sz. alá helyezem át.

Készséges szolgálattal:
Veress Mihály,
kéményseprőmester.

2K tagsági díj lefizetése mellett mindenki tagja lehet a Székelyudvarhely-köri méhészegyesületnek. Jelentkezőket elfogad: **Lőrinczi Béla** pénztárnok Székelyudvarhelyt.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

1848 eredeti angol, francia és amerikai toalettmódel közzl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

MIERT

nem előfizetője Ön is

AZ ÜZLET

című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja.

Aki e csekély összeget „AZ ÜZLET”-re rászánja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V., Sas-u. 12. sz.

forduljon minden érdeklődő, ki sulyt fektet I. fajtisza anyagra.

Gyümölcsfák, disz- és kerítés-növények stb.

Nemes szilvacsemetékben nagy készlet.

SZŐLŐOLTIVÁNYOK európai, amerikai sima és gyökeres vesszők. Árjegyző ket innven küld

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

Szőlőoltvány!

Régi szőlők hiányaink pótlására 2 éves gyökerű száza	20 K
Gyökeres fásoltvány ezre	180 K
szépséghibával	90 K
zöldoltvány	160 K
Sima	90 K
Gyökeres riparia portalis vastag	52 K
2 éves	40 K
Sima riparia portalis vékony	18 K
Gyökeres hazai nemes vessző	30 K
Sima	10 K

40 legjobb fajban, teljes jótállással, azon kötelezettséggel, hogyha a küldött anyag meg nem felel, azt visszaveszem s pénzt visszaadom. — Árjegyzék ingyen. Le van benne írva a Csodaszőlő, Pozsonyi fehér, Muscat Ottonel, Csabagyöngye. — Hegyi borok eladása.

Borárak:

Gyöngyösi siller	Hl.	32 K
Visontai		36 K
Gyöngyösi fehér asztali		34 K
pecsenye		38 K
Visontai Rizling		44 K
Muskotály		70 K
vörös bikavér		70 K

Székely I. József
Gyöngyös,
Szent Urbán templom.

Kitünő főzött

ECET

ECET

nagyban és kicsinyben, állandóan előnyös árak mellett kapható

Csia Balázs

ecetgyárában Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca (ezelőtt Cigány-utca) 22. szám alatt.

1116 minőségű honi gyártmány!

Elvállal teljes iroda- és iskola-berendezéseket olcsó áron

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legerjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- 20-féle helybeli felvétel, levélpapírosok stb. **Képes levelezőlapok** Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok.

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, disztollszárok. Ironok, fekete, szines és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Dancgoló-sipok és o. rínák. Monogrammok fehérmű és levélpapirjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, oslyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elem népskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárca és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itatódeszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyegszegek, kapesok stb.

A Székelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára.

Nyomatott Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt 1909.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.